

A kongresszusi irányelvekről

Gondolatok

a várpalotai szénmedencében

Írta: Bolyky Zoltán, a Várpalotai Szénbányászati Tröszt főmérnöke

Az MSZMP Központi Bizottsága irányelveket adott gazdasági feladatainkról a második öt-éves terv elkészítéséhez.

Az irányelvek az energiahordozók fejlesztésénél felhívja a figyelmet, hogy vegyük tekintetbe a szénfogyasztók minőségi igényeit, és területi elhelyezkedését. Ezen elvek alapján nekünk Várpalotán a szénbányák fejlesztésénél azokat a fogyasztókat és igényeket kell figyelembe vennünk, amelyeknek tüzelőberendezése a várpalotai gyengébb minőségű szénnek megfelel és hozzánk területileg közel fekszenek.

Ezek az üzemek: a Péti Nitrogénművek, a November 7 Erőmű és a Fűzői Erőmű.

E fogyasztóknak jelenleg távoli bányászatok is szállítanak szén, így Padrag, Jókai-bánya, Hidas. Szénüket földszállítási költségek terheli. Helyes tehát, ha ezt a szén közelebbi fogyasztókhoz irányítjuk, és az így hiányzó mennyiséget a várpalotai bányák fejlesztése révén biztosítjuk. Ezt az elképzelést meg is lehet oldani, mert az Ajkai Erőmű üzembehelyezésével Jókai-bánya és Padrag szénét helyben fogják felhasználni, hasonlóképpen a hidasi bánya szene is a brikettgyártás bővítésével, mint minőségi szén használható fel.

Ezen átcsoportosításokat nekünk várpalotaiaknak már most figyelembe kell vennünk és a szénmedence termelését az öt éves terv folyamán mintegy 270 000 tonnával meg kell növelni éves szinten.

A termelés-volumenének növelése már magabavéve is kedvezően fog hatni az önköltség alakulására.

A másik igen fontos kérdés, amelyet a Központi Bizottság irányelvei hangsúlyoznak, a termelés műszaki színvonalának jelentős emelése. Ezen keresztül lényegesen meg kell javítani a termelés gazdaságosságát. A bányászaton ezt a kérdést két fázisra kell bontanunk. Az egyik az új bányák létesítésének időszaka, amikor az üzem gazdaságosságára lényegesen kiható bányatelepítés és a bányászati állandó létesítményeinek elhatárolása, kijelölése és megtervezése folyik.

A bánya telepítésétől, tehát attól, hogy a terület jól vagy rosszul volt-e kutatófúrásokkal megkutatva, független a tervezésnek egy jelentős része, és pedig az állandó jellegű földalatti rakodók, külszíni létesítmények (műhelyek, osztályozók, külszíni szállítási rendszerek, fűrdők) korszerű, gazdaságos tervezése és elhelyezése.

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján meg kell állapítanunk, hogy új létesítményeink jelentős többségénél a gazdaságosságot és a beruházások nagyságrendi kihatásait kedvezően hangolták össze, de vannak esetek, amikor a megvalósulás után tűnnek fel hiányosságok, és az üzemeltetők jövőre rá arra, hogy jobban is lehetett volna — egyszerűbben, gazdaságosabban — a létesítményt elkészíteni. Például igen korszerű és nagy teljesítményű aknaszállítóberendezés a Skyp-rendszerű bődönös szállítás. A bányából a szén felszállítjuk a bányaudvar szintjéig, ott a bődön automatikus ürtéssel egy kisebb bunkerrel és adagolón keresztül gumiszállítószalag berendezésre kerül, amely egy ferde acélvázás híd szerkezeten fut az osztályozóra, ahol a szén további feldolgozásra kerül.

Felvetődik a kérdés: nem lehetne-e kiküszöbölni a kétszeres átírtást, az acél szerke-

zetű híd és gumiszalag berendezést, ha a bődön közvetlenül az osztályozó megfelelő szintjéig emelkedne.

Igaz, az aknatorony magasabb lenne ebben az esetben, de megakarítanánk berendezéseket és az azokat kiszolgáló munkaerőt. Az sem mindegy, hogy az akna alsó rakodóján a termelés szállítását hány ember és hány berendezés továbbítja.

Ezt a kérdést azért látom fontosnak, mert az öt éves tervben több akna létesítése van tervbevéve, és az állandó jellegű berendezések és azok kiszolgálása az akna egész élettartamára kihatnak, mely 25—50 év között szokott változni.

A bányászati természetéből folyik, hogy minden más ipari üzemtől eltérően, arculata napról-napra változik. Naponta több száz folyóméter vágatot létesítenek, és ugyanakkor több száz folyóméter vágat semmisül meg a műveletek során. A bányavágat pedig igen költséges létesítmény, egy folyóméter falazott vágat 5—8000 forintba kerül, vagy vasprofilal biztosított vágat 3—5000 forintba. Mivel a korszerű szállítóberendezések és a koncentrált bányaművelés nagyszelvényű bányavágatokat igényel, a gyenge szilárdságú, fiatalokú kőzetekben ezek létesítése mindinkább a költséges falazott és vassal biztosított vágatokkal oldható meg. Arra kell törekednünk, hogy a bányamezők feltárását és lefejtését minél kevesebb vágatkihajtással biztosítsuk. A bányászaton az eddigi gyakorlat szerint frontművelést 60 méteres frontszárnyakkal létesítettünk, azért, mert a frontokba beépítendő láncos-vonszoló berendezés hossza 60 méter volt.

Arra kell törekednünk, hogy a frontmunkát 100—150 méter hosszra képezzük ki, és megvalósítsa érdekében ennek megfelelő hosszúságú láncos-vonszoló berendezéseket gyártassunk.

Ilyen berendezések mind a szocialista, mind a kapitalista országokban elterjedten alkalmazásban vannak. Legjobb tudomásunk szerint a hazai bányagépgyártó ipar is felvette gyártási programjába. A gondos tervezés másik sarkalatos pontja, hogy a fejtésből a szén hányszor átadóállomáson keresztül kerül el az aknáig, illetve az osztályozóig. Ez a kérdés azért fontos, mert ahány átadóállomás van a szállítótúvonalon közbeiktatva, annyi helyen kell a szállítást kiszolgáló személyzetet foglalkoztatni.

Ezeket a megfontolásokat azért tartjuk fontosnak, mert a bányászaton ez nem beruházás kérdése, hanem a jó tervezés kérdése. Ennek a kihatása pedig csak 100 vagonos bányászati vonalkoztatva is, egyéves időtartamban 2—3 millió forint körül mozog.

A műszaki színvonal jelentős emelésének másik területe, amit az irányelvekben is aláhúznak, a nehéz fizikai erőki-fejtést igénylő munkálatok gépesítése. A bányászati tudvalevőleg nehéz fizikai munkát igénylő iparág. Hazánkban, sajnos, jelentős mértékben nem tudtuk megvalósítani a szénjövésztés és rakodás munkájának gépesítését. A nagytömegű szén szállítás gépesítése az elmúlt 15 esztendő alatt nagyot fejlődött.

Elmondhatjuk, hogy a szállítás mintegy 95 százalékgig gépesítve van. Nem így van ez

a jövésztésnél és a rakodásnál.

Az első lépéseket már megtettük 1959-ben. Több frontfejtésen bevezettük a csuklós süveggerendás és vastamos biztosítást, és ezzel elértük, hogy a fejtési pásztaban a főte biztosított anélkül, hogy ott támfát építenénk be. A biztosításnak ez a módja megadja a lehetőségét, hogy a frontokban a szénjövésztés és rakodás munkáját gépesíteni tudjuk. Mi úgy látjuk, hogy ez nem lesz könnyű feladat. Egyrészt nem lesz könnyű azért, mert a csuklós süveggerendás, acéltamos biztosítás technológiája kiforratlan, nem nyújtja a jelenlegi technológiával teljesítmény terén azt az előnyt, amit el kell várunk tőle itt, Várpalotán, másrészt pedig azért, mert hazai viszonylatban fejtő-rakodógép széles körben nem terjedt el.

Mivel a kongresszusi irányelvek gazdasági vonalon is megerősítették a hitet bennem, hogy a közölt irányzatok nemcsak reálisak, hanem túlteljesíthetőek és végrehajthatók népként jelentős életszínvonal emelkedésével, és kulturális fejlődésével jár, menetközben is ösztönözni kell a végrehajtást, a termelés frontján épp úgy, mint a beruházások területén, mindent a takarékoskodó gazda szemével nézve.

Helyeslem azt, hogy beruházási politikánkat a messzemenő takarékoság jellemzi. Ott és azt építsük, ami abban az időben a legfontosabb.

Úgy tervezzük és úgy építsük meg, hogy a célnak megfelelően, de jellemezze a szerénység.

És ha ezzel kapcsolatban az elmúlt évekből olyan példát említek, amely szerintem ettől eltér, az a szándék vezérel, hogy a jövőben ezeket elkerüljük.

Várpalota városában épült a November 7 Erőmű és az Inotai Alumíniumkohó. A két üzem csak egy út választja el egymástól. Mind a kettőben fővárosi vívjú művelődési ház épült, de a városban is megépült egy új művelődési palota. A dolgozók a városban laknak, és a városi művelődési házat látogatják. Az üzemben lévő kulturális központok nincsenek kihasználva. Tudom, sok millióba került és ugyanakkor az általános iskolában háromszoros oktatás folyik, mert nincs megfelelő tanterem a gyermekek részére. Vagy egy másik példa. Várpalota városnak 100 személyes kórháza van. Korszerű SZTK rendelőtintézte, gyönyörűen felszerelt, minden igényt kielégítő bányorvosi rendelője. És előírják, hogy az üzemeknél a fűrdőben orvosi rendelőt, várószobát, pihenőt stb. építsünk, mely szerfölött drágítja a fűrdő építését. Mi egyetértünk az orvosi rendelők építésével, de nem így.

Ezek a gondolatok merültek fel bennem, amikor a Központi Bizottság irányelveit olvastam népgazdaságunk fejlesztéséről, dolgozóink életszínvonalának kulturális és szakmai továbbképzésének emeléséről. Gondolataimban felvetődött néhány hiányosság, melyet felvettem azért, hogy segítsen bennünket a kitűzött célok eredményesebb eléréséhez. Felvettem néhány gondolatot, amely problémaként jelentkezik útkon, és amely megoldásra vár.

Várpalotán keményen fogunk harcolni a termelékenység fokozásáért, hogy még nagyobb anyagi bázist teremthessünk parasztságunk szocialista fejlődéséhez.

A villamosenergia ipar és ezen belül a November 7 Erőmű főbb feladatai a második öt éves terv végrehajtásában

Írta: Bölöni István, a November 7 Erőmű főmérnöke

Az MSZMP Központi Bizottságának a gazdasági feladatokról szóló irányelvei komoly feladatokat tűznek ki a villamosenergiát termelő ipar részére is. A második öt éves terv végére az 1958. évi 6,5 milliárd kWó-ról a termelést több mint évi 10 milliárd kWó-ra kell növelnünk, és ezáltal biztosítanunk kell az ipari termelés növekedése, a falu villamosításának befejezése, általában a népgazdaság gyorsabb fejlődése által igényelt villamosenergiát. Minthogy a már üzemben levő erőművek kihasználását tovább fokozni több megfontolásból nem célszerű, a fenti követelmény maga után vonja, hogy a folyamatban levő erőművek építésével és új erőművek létesítésével 1965-re 1958-hoz képest 860—870 megawatt erőművi kapacitást kell létesítenünk, azaz az energiatermelésünk összkapacitását hét év alatt 72—75 százalékkal kell növelnünk. Bár a célkitűzés igen nagy, de megalapozott és megvalósítható. Nagy vonalakban a következő feladatokat kell végrehajtani:

Általában a már meglévő és termelő erőművek bővítése, vagy kis gégegyesek létesítése nem gazdaságos és a növekvő villamosenergia igény e módszerrel ki nem elégíthető. De ki kell használni azt a gazdaságossági lehetőséget, amit gőzszolgáltatás esetén a megcsapolásos vagy ellennyomásos turbina nyújt. Ennek megfelelően aránylag kis kapacitású erőmű épül a Csepel Autógyárban, Kispesztén, Obudán, az Egyesült Gyógyszer és Tápszergyárban és a Soproni Textilművekben.

Nagy kapacitású erőművek elsősorban a gyengébb minőségű szén adó bányák közelében létesítendők, ahol a kevésbé értékes tüzelőanyagot is gazdaságosan lehet felhasználni. Ez évben már üzembe kerül a Tiszapalkonyai Erőmű utolsó nagy gégegyesége, s így ez az erőmű 4 db egyenként 50 MW teljesítményű gégegyeséggel a nórádi szénfésűeségek felhasználásával üzemel. A padragkörnyéki bányák szénét Ajkán 3 db egyenként 32 MW-os, a pécskörnyéki olcsó mellékterméket, Pécsen 3 db egyenként 32 MW-os, majd 2 db egyenként 50 MW-os, az oroslányi félterméket Oroszlányban 4 db egyenként 50 MW-os gégegyes fogja hasznosítani.

Hazánk még gyengébb minőségű energiahordozókban is szegény. Éppen ezért igen nagyfontosságú az a segítség, amit e téren a Szovjetunió nyújt azáltal, hogy a hiányzó energiát csővezetékön szállítható nyersolajjal rendelkezésünkre bocsátja.

A szászalombattai erőmű a nyersolajból visszamaradó pakurát fogja hasznosítani. Ez az erőmű a második öt éves terv végén 2 db egyenként 50 MW-os egységgel fog működni, és a harmadik öt éves terv időszakában további 3 db egyenként 150 MW-os egységgel fog bővülni.

Megyeknek egyik nagyüzeme, a November 7 Erőmű az első öt-éves terv időszakában létesült. Az erőmű a karbantartási időszakoktól eltekintve, teljes kapacitással, 120 MW-tal stabilan áll a fogyasztók rendelkezésére, és elsősorban a Várpalotai Szénbányászati Tröszt lignit termékét hasznosítja, de még használja távoli, szállítási költségekkel terhelt bányák termékeit is. Az erőmű bővítése nincs előirányozva. A második öt éves terv folyamán főfeladatunk a zavarmentes termelés és ezáltal a fogyasztók energiaellátásának folyamatos biztosítása, kulturáltabb üzemvitel megvalósítása a már elért gazdasági eredmények stabilizálása és némi javítása mellett.

Beruházási előirányzatunk is az üzembiztonság fokozását és a dolgozóink szociális és kulturális igényeinek kielégítését szolgálja. Ennek megfelelően előirányzatunk egy 36 MVA-es 120/35 kV-os transzformátor létesítése, egy második zagyülepítő kiépítése, a kazánoknak korszerű automatikával való ellátása, raktárrendezés, a szomszédos alumíniumkohóval együttműködve pedig egy 6 tantermes általános iskola, egy üzletház, egy hidroforház és biológiai állomás létesítése.

Bár üzemünk létesítése befejezést nyert, éppen a második öt-éves terv általános célkitűzései, mint a munka termelékenységeinek 37—40 százalékos emelése kötelez bennünket arra, hogy a berendezések karbantartása és az üzemeltetés területén használjuk ki a lehetőségeket és a rejtett tartalékokat. Az előrelátás máris egy sereg megoldandó feladatot ad, melyek megoldása a technika legkorszerűbb vívmányainak alkalmazását követeli meg. Részleteiben nem taglalva, feladatunkat az alábbiakban határozom meg:

1. **Meg kell tenni mindazon intézkedéseket, melyek a zavarmentes energiaszolgáltatást biztosítják. Különös jelentőségű e téren az üzemzavarok kivizsgálása és a dolgozók oktatása.**

2. **Maradéktalanul végre kell hajtani a berendezések tervszerű megelőző karbantartását, hogy erőművünk üzembiztosan és stabilan a tervezetnek megfelelően álljon a fogyasztók rendelkezésére.**

3. **Tovább kell fejleszteni azokat az intézkedéseket, melyek egy kulturáltabb és gazdaságosabb üzemvitelt eredményeznek. Kiemelkedő jelentőségű e téren a széntakarékosságra vonatkozó elgondolások végrehajtása, ugyanis összköltségünk 70 százaléka tüzelőanyagköltség.**

4. **Az automatizálás és az egyes munkák gépesítésének továbbfejlesztésével tovább kell csökkenteni az élőmunka ráfordítást, hogy — ha szűk keretek közt is — hozzájáruljunk a munka termelékenységének növeléséhez.**

5. **Meg kell oldani azokat a rendkívüli követelményeket, melyek menetközben adódnak, mint a tervezettnél gyengébb minőségű lignit zavarmentes eltüzelése, terhelési minimumok kielégítése stb.**

6. **Meg kell oldani azokat a rendkívüli követelményeket, melyek menetközben adódnak, mint a tervezettnél gyengébb minőségű lignit zavarmentes eltüzelése, terhelési minimumok kielégítése stb.**

7. **Meg kell oldani azokat a rendkívüli követelményeket, melyek menetközben adódnak, mint a tervezettnél gyengébb minőségű lignit zavarmentes eltüzelése, terhelési minimumok kielégítése stb.**

8. **Meg kell oldani azokat a rendkívüli követelményeket, melyek menetközben adódnak, mint a tervezettnél gyengébb minőségű lignit zavarmentes eltüzelése, terhelési minimumok kielégítése stb.**

Ezek a feladatok részleteiben igen sokrétűek és megvalósításuk csak az erőmű dolgozóinak összehangolt kollektív munkájával lehetséges. Dolgozóinknak — mind a fizikaiaknak, mint a műszakiaknak — a kongresszusi verseny keretében megnyilvánult lelkes és alkotó munkája, ez ideig 18 munkabrigádba tömörült 255 dolgozó hozzáállása biztosíték arra, hogy a November 7 Erőmű a második öt éves terv feladatait sike resen fogja megoldani.